

САГА ДЬЫЛЫНАН!

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

ЭНГСИЭЛИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2000 с.
Ахсынньы

30

күнэ

субуота

№152-153 (8843)

УЛУУСПУТ БАР ДЬОНО!

Энигини, ытык мааны кырдыбаастарбытын, орто көлүнэ туруук үлэһит дьону, кэрэ куоларбытын, иһинки эрэлбит—эдэр ыччаппытын, үйэлэр, тыһыынча сыллар алтыһар кэрэ-бэлиэ түгэниэринэн—саргылаах Сага дьылынан улуус дьаһалтатын, улуус Муһыабын депутаттарын ааттарыттан итинтик-истинник эбэрдэлибит!

Ааһан эрэр үйэ бүтүн Аан дойдуга, Сахабыт Сиригэр, хас биирдибитигэр умнуллубат кэрдис кэмнэрдээх этэ. Октооб революциятыттан саҕалаан, алдырхайдаах уот сэрини туораан, ол баастарын оһорон эйэлээх олоҕу биһиги ытык ветераннарбыт олуқ охсубуттара. «Былыргыны былыт саһпат» диил норуот бэргэниһи бэлиэтэбитэ. Ама ким умнуой—Максим Аммосов, Илья Винокуров норуока анаабыт чаҕылхай олохторун, космока аан бастаан киһи тахсыбытын, саха алмаһа Аан дойдуга күлүмүрдүү сандаарбытын, кыра уонна сүдү улахан ситиһилэрбитин?

Бүгүн хас биирдибит тус бэйэтинэн олохун дьобундук тэринэр, үөһэттэн ырай олохун кэтэбэт, хас биирдиһи ыалынан, нэһилиэгинэн бэйэбит бэйэбитин салайыһар кэммит тийэһи кэллэ. Онуоха «билбэһин-көрбөһүн», «сата-абаһын» диил куоһур охсунар, дьон кулугэр саһан күнү-дьылы ээр-сэмээр ыһтар, бэйэни ыһыктыһан түктэри дьаллыктарга оуустарар төрүт сатамат. Өбүгэлэри ханныктаах да ыарахаттаран, хайдахтаах да үлэттэн чаҕыйбат үтүө үгэстэрин сөргүтэн, көлүмэлэр быстыһанат сибээстэрин сүрэхпитинэн-быарбытыһан өйдөөн сирдээх олоху тускудуур кэммит үүннэ!

Биһиги үтүө олоху тутуохпут—бииргэ буоллаһпытна, дьобундук тэриниэхпит—сүбэбитин холбоотохпутуна, Нам сири аар саарга аатырдыахпыт—үтүө үгэстэри сөргүттэхпитинэ.

Өссө төгүл Сага дьылыһан, Сага дьолунан! Байылыат олоху, өрөгөйдөөх ситиһилэри, орто дойдуга баар бары дьолу-соргуну!

Улуус дьаһалтатын

баһылыга

Альберт ДЬЯКОНОВ,

Улуус Муһыабын

председателэ

Николай БАИШЕВ.

2000 сыл,

ахсынньы 29 күнэ.

Нам с.

КҮНДҮ ААҒААЧЧЫЛАРБЫТ!

«Энгсиэли» хаһыат редакцията энигини, эрэллээх доботторбутун, үйэлэр, тыһыынча сыллар алтыһар саргылаах Сага Дьылынан истин-иһирэх тылларынан эбэрдэлиит!

Ааспыт сылларга улуус хаһыата дьон-сэргэ үөрүүтүн, ситиһилэри, ону сэргэ кыһалдылаах кэмнэри, хомолтону тэһгэ үллэстэн кэллэ. Хаһыат үлэһиттэрэ билиилэрэ-көрүүлэрэ, сатабыллара тийэһинэн хас биирдиһи ыал, хас биирдиһи киһи билигини уустук кэмгэ олоххо миэстэтин булунарыгар, сирбит-майгыбыт чөл буоларыгар кыһамныларын уурдулар.

Кэлэр үйэҕэ киһилии сирдээх олоху оҕостор-бутагар, дьобун ыал буолан буруобут быстыбатыгар бука бары сүбэбитин холбуоһун, улуус хаһыатыгар сурутоһун, санааны аһаастык үллэстэһин!

Орто дойдуга баар үтүөнү-кэрэни, баай-тот олоху, чэбдик доруобуйаны, айымнылаах үлэни баҕарабыт!

УВАЖАЕМЫЙ АНДРЕЙ АНДРЕЕВИЧ!

Поздравляю Вас и в вашем

лице всех работников АПК улуса

Вашего ведомства наступающим новым тысячелетием, светлым праздником рождества Христова. Верю, надеюсь общими усилиями выведем сельское хозяйство в новый высокий уровень. Твердо уверен судьба сельского хозяйства родного улуса республики во многом зависит от Ваших мудрых и своевременных решений.

Желаю новом году осуществления всех намеченных целей, счастья, здоровья, благополучия Вашим родным и близким.

С уважением министр

НАУМОВ

САГА ДЬЫЛЫНАН, САГА ЭРАНАН!

Энигини барыгытын үһүс тыһыынча сыл үүнэр үөрүүлээх түгэнинэн итинтик-истинник эбэрдэлибит! Бүгүн биһиги хас биирдибитигэр долгутуулаах кэм кэллэ. Түмүктэри оһорор сүүрбэһи үйэбитигэр ким хайдах оһорбутун, үлэһэбитин-хамсаабытын туһунан хас биирдиһи киһи тус бэйэтигэр сыһааннаах түмүктэри таһаарыахтаах. Баар итэһэстэри туоратан сага үйэҕэ сагалы тыһыынчанан кирирэххэ, урукку ситиһилэрбитин үкэтиэххэ.

Наммыт дьон өйбүтүн-санаабытын, кыахпытын-күүспүтүн түмэн олоххо, дьонго-сэргэҕэ сыһыаммытын өссө төгүл тупсаран айымнылаах, көдүүстээх үлэһэн сага таһымга тахсыаххайын! Ытык-мааны кырдыбааст дьоммутугар чизэ, убаастабыл буолуохтун. Оттон эдэр көлүнэ дьон олох суолтатын өйдөөн, сыалын тобулан сонун араба киһи бэрдэ, үлэһит бэрдэ буола үүнэ-сайда туралларыгар! Хас биирдиһит дьизэ көргэнигэр ил-эйэ, таптал олохсуйдун, бары үлэһит, тулуурдаах, дьулуурдаах, доруобай буолун!

Саха Республикатын
Государственной
Муһыабын (Ил Түмэн)
народнай депутаттара
Г.Г.Местников, А.И.Гаврильев,
А.Н.Жирков.

УБААСТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУҔУН ҮЛЭҔИТ ДЬОНО!

Нам улууһун дьаһалтатын тыа хаһаайыстыбатыгар управлениета, Агрокомплекс үлэһиттэрин идэлээх холбоһуктарын улуустаағы комитета Энигини кэлэн иһэр үһүс тыһыынча сага үйэтин бастагы Сага дьылынан итинтик-истинник эбэрдэлиһилэр.

Бары күүспүтүн, сүбэбитин холбоон төрөөбүт улууспут туругура тупсарын туһугар үлэһэһиһпит диил биһэ эрэллээхпит.

Сага Дьылга бары баҕа санаабыт, сыалгыт-соруккут туоларыгар уонна бука бары доруобай буоларгытыгар, дьизэ-кэр-гэтэргитигэр дьолу-соргуну баҕарабыт.

САГА ҮЙЭ, САГА ДЬЫЛЫНАН КҮНДҮ ВЕТЕРАНАННАР!

Түмүктэһэрэ бу тийэһи кэлбит 20-с үйэ үгүс самаан сайыһнарын, кырылаах кыһынарын атаарбыт улууспут күндү ветераннарыгар Сага үйэ, Сага дьылынан истин эбэрдэбитин тизр-дэбит!

20-с үйэ, 10-с, 20-с, 30-с сыллартан үгүс улууканнаах событиелар эһиги быһаччы кыттыгытыһан кэлэн аастылар.

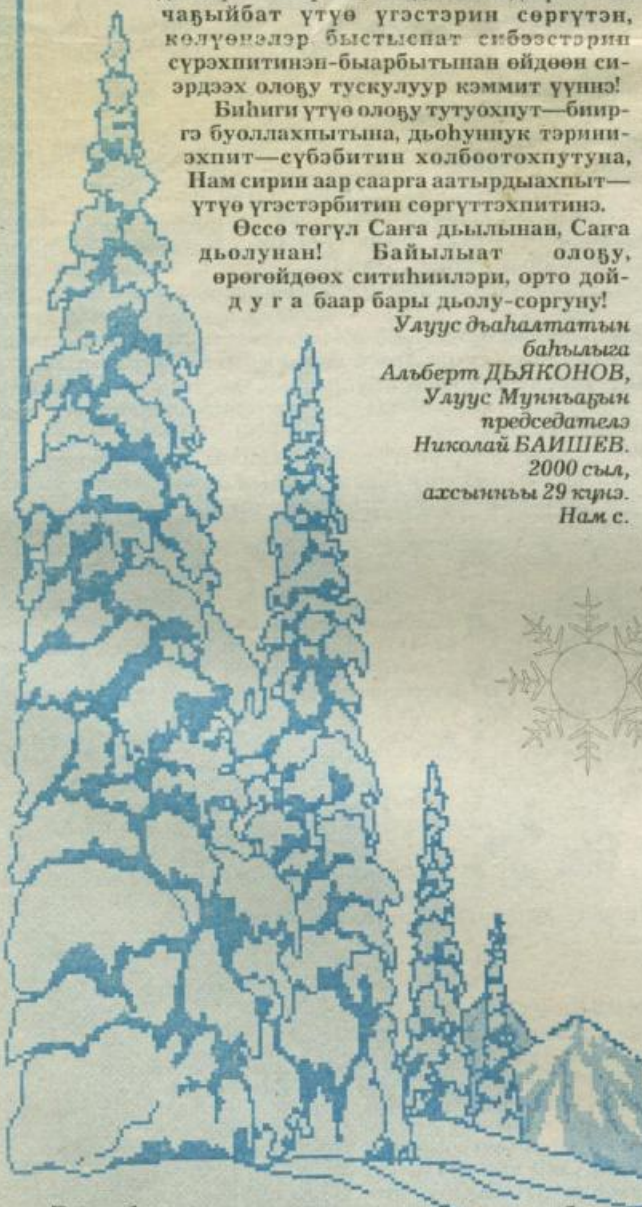
Сабизскэй былаас бөһөргөөһүнэ, социалистическай тутул кыайыһыта, Аҕа дойду улуу сэринтин суостаах-суодаллаах сыллара, сэрин кэһиннээҕи дойду олохун чөлүгэр түһэри кэмнэре, Советскай Союз бүтүн аан дойдуга модун кыахтаах государство буола бөһөргөөһүнэ, кэһин Дойдубут хомолтолоох ыһыллыһыта-барыллара биһиги харахпыт ортотугар буолдулар.

Сага үйэ боруогу атыллаары турар биһиги көлүнэ үгүһү да көрдүбүт, эрэйи - кыһалдыны да, олох үтүөтүн-кэрэтин да билэн кэһлибит. Ол былаһын тухары Ийэ дойдубут, Сахабыт сирэ, төрөөбүт оройуонмут, нэһилиэкпит сайдалларын туһугар бэйэни харыстаммат бэринилээх үлэни олохпут сокуонунан оҕостон бигэтик тутуһан кэһлибит. Утүөкөннээх да дьоннор оһорон, үлэһэн ааспыттар биһиги кэммитигэр. Дьэ ол иһин бэйэбит көлүнэбитинэн диринник киэн туттабыт.

Күндү аҕа саастаах дьоннорбут, ветераннарбыт! Кэлэр да үйэҕэ баһыйар үгүс сылларын атаарбыт 20-с үйэбит үтүөкөннээх үгэстэрин хаһата, байыта сатыаһын, этэһиҥэ буоламмыт сага үйэ үгүс сылларын билэ, көрө түһүөһүн.

Сага үйэһэн, Сага дьылынан, кэрэтик саныыр күндү ветераннарбыт!

ВЕТЕРАНАННАР УЛУУСТААҒЫ СЭБИЭТТЭРЭ

Республика правительствота дьон-сэргэ баһатын учуоттаан 2001 сыл тохсунньу 7 күнэ - Киристис төрөөбүт күнэ - өрөбүл күнэ түбэһэринэн, өрөбүл күнү тохсунньу 7 күнүттэн тохсунньу 8 күнүгэр көһөрдө.

Ону таһынан бюджетнай тэрилтэлэр, учреждениелар салайааччыллара, үлэһиттэрин баһаларыһан 2001 сыл тохсунньу 3,4,5,9,10,11,12 күннэригэр уочарата суох уопускаларын биэрэллэрин көнүллээтэ.

**Тыһынчанан сыллар ыпсыылара -
Киһиэхэ эрэттиксибэт мүнүптэ.
Оттон үйэлэр ыксыылара -
Аһыйах көлүөнэ чөрүчүтэ!
Үөрүк, көтүк, өрөгөйдөөк!
Манньык бэлиэ кэми өйдөөк!
Г.ЭВЕРСТОВ**

**АНАСТАС ШЕС-
ТАКОВ, улуус дьаһал-
татын дьэтигэр ки-
оска атыһыта.**
1. Бу сыл, үчүгэйдик,
этэнгэ ааста. Кыра кы-
һалдалар бааллар этэ
да, ону барытын аахсар
сатамат. Уруккуну
кытары тэннээтэххэ дьон үлэлээн дьарыгыра
сатыра элбээтэ. Ким дьарыгырар - ол тахсар.
2. Кэлэр сылтан барыта үчүгэй буоларыгар
баарабын.

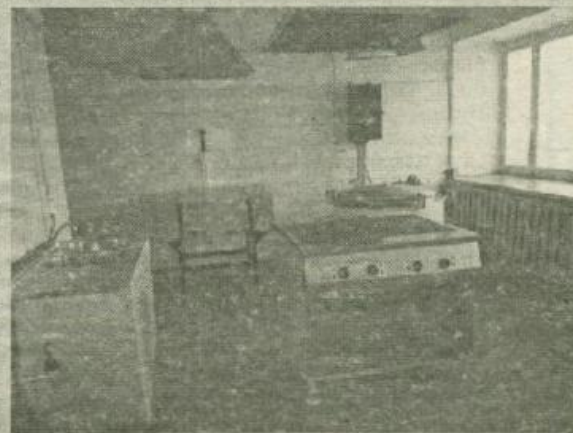
САҢА ДЬЫЛГА - САҢА ДЬИЭБЭ

Нам улуу-
һун биир бас-
тын үөрэҥин
кыһата—улу-
устаабы гим-
назия быйыл
саҥа тутуллан
бүппүт дьийэ
киирэн пед-
коллектив
уонна үөрэн-
эччилэр
үөрүүлэрэ
үрдүк, санаа-
лара чэпчэки.
180 миэст-
элээх үс этэ-
эстээх киэн-
куон, сырдык

дьиэ тутуута 1994 сылтан саҥаланан быйыл саҥа бүттэ, гимнази-
старга Саҥа дьыл иннинэ сүрдээх үчүгэй бөлөх буолла.
Дьийэ ис өттө барыта кариэтэ бүтөн аны тас өттүн бүрүйүүтэ,
дьиэ таһын тупсаран оноруу хаалла. Оборудование аҕалылла
илик, ол да буоллар өрлөр үөрэнэллэригэр остуол, олоппос, атын
да мебель баар.

Гимна-
зия 13 кы-
лаастаах,
эһиил 14
кылаас баар
буолара са-
баҥаланар.
Быйыл 250
өҥү үөрэнэр,
эһиил өҥү
ахсаана 270-
на тийи-
эхтээх.
Гимназияга
45 препода-
ватель үлэ-
лиир, кол-
лектив элэр.
— Үлэ-
бит түмүгэ

куһаҥана суох, быйыл олимпиадаларга актыбынайдык уонна
үрдүк таһымнаахтык кытынныбыт, — диір директор Валерий
Николаевич Попов. — Ол курдук, Вася Иванов республикатааҕы
олимпиадага кыттан 1-кы миэстэни, онтон Дальнай Восток уон-
на Сибиир регионугар 2-с миэстэни ылбыта. 9-с кылаас үөрэн-
эччитэ Кира Аммосова республикатааҕы физика уонна матема-
тика олимпиадатыгар кыттан 2-с миэстэлэнэн үөрэн-көтөн тах-
сыбыта. Маны таһынан кини Дальнай Восток уонна Сибиир
регионун олимпиадатыгар 1-кы миэстэни ылбыта.

Гимназия киэн туттар, үчүгэй үөрэхтээх, актыбынай оҥо-
рунан баай. Биір бастыҥ үөрэнээччи Витя Оксатов техникскэй
быыстапка кыайылааҕа буолан Президент Елкатыгар киириэ.
Женя Муксунов гуманитарнай салаага күүстээх, кини эмиэ онно
барар.

Гимназияга 250 өҥөттөн 80-на нэһилиэктэртэн сылдьаллар.
Саамай элбэх өҥү Хатыҥ Арыы нэһилиэгиттэн үөрэнэр. Маны
таһынан атын улуустартан—Муоматтан, Оймөкөөттөн, Уус-Ал-
дантаан тийиэ кэлэн үөрэнэ сылдьаллар. Онон атын улуустарга
биллэн эрэбит быһыылаах.

Үөрэнээччилэр биір уратыларынан киһилэр анал формала-
ахтара буолар. Формалара хараҥа кыһыл өҥнөөх жилет уонна
хара юбка, үөрэххэ кэтэргэ табыгастаах таҥас.

В. РЫКУНОВА

СТЕПАН ТАЙШИН, Дьоккуускай уонна ылдыттыгы сылдьар.

1. 2000 лет тому назад родился Иисус Христос, от Рождества Христова началось летоисчисление. За этот прошедший год много изменений произошло в моей жизни. Поблизе познакомился с жителями Намского улуса, мне понравились открытость, доброжелательность, доверие и приветливость.

2. Ожидая, конечно, хорошего. Чтобы радости было больше чем горя. Пользуясь случаем поздравляю всех, и Евгению с наступающим Новым 2001 годом! С Новым третьим тысячелетием! Успехов, счастья, здоровья и любви!!!

тысячелетием! Успехов, счастья, здоровья и любви!!!

МИХАИЛ ЭВЕРСТОВ, «Нам» теле- радиокиин практиканы.

1. Бу сыл бэйэтэ киһи өлөрөр түһүүрдээх тахсылардаах. Оннон - манан көрө түгэннээрдээх, элбэх уларыһыылара киллэрдэ. Ураты хамсааһына аһыйах соҕус. Аһыйах хоңук иһигэр саҥа дьыл түүнүгэр туох эрэ дьонун ураты быһылы буолуо диин кэтэһэбин.

2. Олох үчүгэй өттүгэр уларыһы-
ытыгар үгүс сонун хамсааһынары,
саҥа сүүрээнири, үчүгү эрэ эронэ күүтэ-
бин. Бары эдэр ыччакка кэлэн иһэр Саҥа
Дьылга олохторо тосту уларыһан үчүгэйдик,
ыраас таһталы санааларын хаһан да түһэр-
бөттөригэр баарабын.

БАРТЫҤААНҢА ГАЗ КИИРДЭ

Бартыһаанҥа газ уота
Бар дьону абыраабыт,
Аны чох, мас буруота
Күөх халлааны ыһаабат.

УЛУУС БАҢЫЛЫГЫНАН АДЬЯКОНОВ ТАЛЫЛЫННА

Бүтэрдийбит быыбары,
Уоскуйдубут дьэ бары.
Главою Намцев Д.А.Н.
Бытть может богом дан.

ПЕНСИОННАЙ СУЛУУСЦА 10 СААҤА

Уон даҕаны саастаннар
Улууска убаастанар,
«Кыра оҕо» да буоллар
Кырдыаҕастары аһатар.

ЛАРИОНОВ Е.М. 60 СААҤЫН ТУОЛЛА

Бар дьонун тула түмэн
Ааттанар кини аата,
Нам сириттэн Ил Түмэн
Бастыҥ депутаты.
Алта уон сааскын туолан,
Олор өссө өр да өр,
Эгисэли чулуу уола,
Эрэнэр уолбут Дьөгүөр!

БААҤЫНАЙ ОХЛОПКОВ И.В. БЫЙЫЛ ЭМИЭ БАСТААТА

Голландия хортуоската
Хоту сирин таһтыһы.

Охулуокан оҕуруота Отут сылга бастыһы.

НАМ КҮӨЛЛЭРИГЭР
БАЙКАЛ УОМУЛА,
НЬИДЬИЛИ СОБОТО
БЫТЫЛЫННА

Эгисэли сириттэн,
Эгэлгэ күөлэртэн
Байкал күөл уомулун
Баһаамнык баһаахпыт,
Кэбээйи соботун
Кэмэ суох хостуохпут.

БИИР ХАТЫҤЫС ЫСТЫРААБА 8 ТЫҤ. БУОЛБУТ

Хатыһы иҥинэрбит
Хаайыга олорууһу,
Ынаҕы уоран сизбит
Ырааһынан ордууһу.

СААХАР СЫАНАТА 35 СОЛК. ТИИЭ СЫРЫТТА

Саһаабыт дьэ бестолковай:
Саахар отут биэс солкуобай,
Бу ырыһах «үтүөтэ»
Булкурудаах олох «мүөтэ»

ХАҤААЙЫСТЫБА ТЭРИНЭР-
ГЭ КРЕДИТ ЫЛБЫТТАР
ХАРЧЫЛАРЫН
МАТАЙДААН КЭБИСИТТЭР
Кредити ылабыт,
Уга-хаҥас ыһабыт.
Сүөһү, көтөр ылбаһыт,
Сөҕө махтай, ким маһыт.

Баһылай УУНУУСКАЙ

ХАМСЫЫР - ХАРАМАЙ ААСПЫТ ҮЙЭБЭ

Кырдыбыт кутуйах сизинигэр
кэспир,

— Улугуруу дииҥ ааттыыр бири-
эмэлэригэр, совхозтар туругуран
олордохторуна, кутуйах аҕаана
элбээн, бороодабыт тупсан оло-
буһпупт. Бурдук дэлэй этэ. Улахан
сүөһү хотоннорун айы кутуйахтар
государстволара уөскээн, күннээн -
күннэхтээн олобуһпупт. Билинги
курдук ачыктыаһын суоҕа. Кутуй-
ах аймах эстэрэ кэллэ.

— Кутуйах аһыйабытыгар би-
һиги буруйбут суох, — диин мэлдь-
эһэ олордо Эриэн куоска.

— Ырыһах ыар тыһынын ту-
луйуохха наада, бурдук, уотурба
суодуттан кутуйах аймах кырдык
аһыйаата, билигин ыалга да бурдук
суох, сылга биэс - алта кутуйаха,
топпонну биллэр, — дииэтэ ку-
туйаҕы сизбэтэҕэ ырааппыт кыһыл
эриэн куоска.

— Быйыл хаар чарааһыттан
тымныһыт дьылдэр хаһааһынара,
кутуйаҕы буруйдууларын ылым-
маһыт, бэйэбит ачыктыаан, буору
хаһар күүс суох, аһыйах буоламмыт
үлөни кыайбат буоллубут, — диір

маҥан бытыктаах кутуйах.

— Көр, кутуйаҕы аһыйабыт
ээ, — диин кииригээн тыһыланнаа-
та күрэн куоска.

— Тыһаллаахха саҥарыма, ку-
туйах эһинизтиэ биһигини итэ са-
таабаттара буолуо, аҕаары! Кутуй-
ах төһөнөн элбиір да биһиги наада
буолабыт, ону өйдөө, — дииэтэ кыр-
дыаҕас эриэн куоска.

— Өрүү саҥа дьыл кэлэ туруон
баарабын!

— Оччоҕо, эрдэ кырдыгар ти-
ийэриң! Саҥа дьыл кэллэриң айы са-
аһың эбиллэн иһэр!

— Нэһилиэккэ Дед Моруюс ким
буолбутай?

— Саҥа баһылык.
— Онтон Хаарчаана ким этэй?

— Убайын кыһа.
— Саҥа дьыл буолбут ким
өҥөтөй?

— Балтын кыра уола.
— Мөкү дьылаҕа кыттыспап-
пын диин парламент мунһаһыттан
тахсан барбыт Артур уолу Арама-
ан хайгыр.

— Сыл бүтэнигэр этиһиилээх
«малһан» ким ааттанна?

— Үөһээ палата депутаттара.
— Аны охсуһаллара буолуо.

— Ону да быыбардааччылартан
ыйыһпаттара буолуо.

**Константин ЕРЕМЕЕВ,
1 Хомустаах**

АЛГЫС БАҤА СЫАЛАННЫН!

Эгисэли Эбэ Хотун, Намым улууһун, Олонхон дойдутун олохтоохто-
рун, дьонун дьолугунаан, Саҥа Үйэбэ үктэмникитинэн, Саҥа Дьылыннан
бука барытыгар дьонун дьол тосхойдуң!

«Эгисэли» хаһыат — Нам улууһун этэр тыла, саҥарар саҥата, истэр
кулгааҕа, инникигэ сирдир ылыһа. Хаһыат бары үлэһиттэригэр уруй ула-
хана, алгыс аарымата аһаның!

Аан дойдун бар дьонун барыларын аҕалара — Айыы Тойон Таһара, үрүң
айыылар, Иисус Христос эһиэхэ уонун тыһыннарын үтэйиң, туллубат тулуу-
ру, бигэ билиһини, самныбат саргыһың, бараммат баайы, үчүгэй үлэһин үлэ
турар үбү, алла турар аһы, албан ааты, үтүө сураһы ситиһэрдитигэр
көмөлөстүһүң, Ыйыһы кынаттанан, үс саха төрүүхтөрэ Аан дойдуга ааты-
рын!

Төрөөбүт төрүт түөлбөбөр — Намым наһыы тыһыһыларыгар сыспай
сирдээх сийиһиң үөскээтин, хочолоругар төрөөбөр муостаах хорбойон, биз
кыһа, үүт-сүөгэй иһилиһини, халыҥ хаһа, эмис эг, арыы-салаһаат до-
йдун!

Кэлэр кэнчээри ыччаттарыт кэскиллэрэ кэнээтин, бигэ билиһилэһиң, чөл
олохтоһон, кыһыһы кынаттанан, Аан дойдуга аатырдыһыңнар. Миһ сахабын
эһи Саҥа Үйэбэ эрэллээхтик, атын дойдуларга үчүгэйдэринэн аатырдыһы-
ңар!

Олонхон дойдутугар саргылаах саһаалаахтар, кэлэр кэскиллээхтөр, сы-
һыы өйдөөхтөр, туллубат тулуурдаахтар, бигэ билиһилээхтөр, киһилик сир-
дээхтөр, улахан дууһалаахтар айдыһыңнар, сайдыһыңнар!

Үс сахам төрүүхтөрэ, төрөхһит олордун, төлкөбүт төлөбүтүң, кэскил-
бит кэллиң, Аан дойдун аһыатыгар үтүө сураһыттар аһаның!

**Михаил
КИРИЛЛИНА**

**АЙТАЛИНА ПРОКОПЬЕВНА
ПОПОВА**, Нам 1 №-дээх орто по-
литехнической оскуолатын дирек-
тора:

— Аспыт сылга оскуолабыт
элбэх ситиһиилэннэ. Методической
үлэни этэр буоллаахха, «Учуутал ма-
астырыстыбатын сыла» түмүктэни-
нэ. Ол курдук эдэр да, уопуттаахх
да учууталлар тэнгэ үрдүк таһым-
наах аһаҕас уруоктары быттылар
ыһыттылар. С. К. Рехлясова, С. К.
Баишева бэлэмнээбит үөрэнээччи-
лэрэ киирини экзаменнарга үрдүк ба-
алга туттарсан студент үрдүк аатын
ыллылар. Учууталлар С. Г. Емелья-
нова, Р. А. Соловьева бэйэлэрин
бырайыактарын экология мини-
стерствотыгар көмүскээн «Эйгэ»
программа иһинэн грант ыллылар.
«Өҥү аймах уонна өҥү спордун сы-
лы» эмис ситиһиилээхтик түмүктэ-
этибит. Биһиги үөрэнээччилэрбит
көнүл тустууга, боксага, саахымак-
ка, дуобакка үрдүк көрдөрүүлэни-
лэр. Киэн туттар оҕолорбут - Попов
Женя Президент елкатыгар кыттар
чизекэ тигистэ, Прокопьев Вася ду-
обакка Россия чемпиона буолан,
дойдулар икки ардыларынааҕы
күрэхтэһиилэргэ кыттан Россия
спордун маастарын нуорматын то-
лордо. Физкультура учуутала В. Г.
Ядрев «Эрчим» программатын
республикатааҕы «Чөл олох» дьа-
арбаҕкатыгар көмүскээн үрүң
көмүс мэтээлинэн, бочуот грамота-
тынан наҕараадаланна. Саҥа үйэ
үүнүн эрдэҥин оскуолабыт хамаан-
дата баскетболга улууска бастаан
үөртэ.

— Кэлэр сылга улуус үөрэҥин
сайддыгытын программата ылыллы-
ахтаах. Ол иһинэн ыһытылар бары
хайысхаҕа үлэһиһпит. Өрү били-
тин хаачыстыбатын, уруок таһы-
нааҕы мероприятиелар таһымнара
салгыһы үрдүүрүн ситиһиһтээхпит.
Медалистар баар буолалларыгар
баарабыт уонна онно үлэлэһэбит.
Үүнэр сылга эдэр учууталларга ай-
ымныһылаах үлэни, бары коллега-
ларбар үрдүк ситиһиилэри, 21 үйэ
саҥалы өйдөөх-санаалаах респу-
бликабыт гражданнырын иитэн таһа-
аралларыгар баарабын.
Төрөһүттэрибитин, үөрэнээччилэр-
битин, учууталлары Саҥа Дьылы-
нан ээрдэлиһиһиң!

2001 СЫЛ БЭЛИЭ УОННА ӨЙДӨБҮННЬҮК КҮННЭРЭ

ТОХСУННЬУ

- 1.01 - И. Е. Винокуров (1896-1957), саха государственной уонна политической деятелэ, 105 сааһа.
- 2.01 - К. К. Байкалов (1886-1950), Саха сиригэр гражданскай сэрии кыттыылааҕа, 115 сааһа.
- 4.01 - «Сахалар союзтара» тэриллэбитэ 95 сыла.
- 6.01 - Н. Е. Мординов-Амма аҕыһа (1906-1994), саха народнай суруйааччыта, 95 сааһа.
- 7.01 - Поэт, тылбаасчыт, Саха республикатын культуратын үтүөлээх үлэһитэ С. И. Тимофеев 80 сааһа.
- 8.01 - Н. В. Емельянов (1921-2000), филологическай наукалар доктордара, биллиилээх фольклорист, 80 сааһа.
- 11.01 - Поэт, тылбаасчыт, Саха республикатын культуратын үтүөлээх үлэһитэ, С. Д. Шевков 70 сааһа.
- 11.01 - В. П. Попов (1906-1960), Саха искусствотын үтүөлээх үлэһитэ, муосчут, 95 сааһа.
- 12.01 - Эбээн суруйааччыта В. С. Кейметинов-Баргачан 60 сааһа.
- 13.01 - Дьокуускай к. саха оҥоролор үөрэнэр таһара оскуолата аһыллыбыта 200 сыла.
- 18.01 - Эбээн суруйааччыта, филологическай наукалар кандидаттара Г. И. Варламова. Кэлгүкэ 50 сааһа.
- 18.01 - Суруйааччы Ю. И. Шамшурин (1921-1973) 80 сааһа.
- 20.01 - Саха искусствотын үтүөлээх үлэһитэ, скульптор К. Н. Пшенинников 75 сааһа.
- 26.01 - Саха искусствотын үтүөлээх үлэһитэ, художник-оформитель И. П. Винокуров 75 сааһа.
- 26.01 - Саха республикатын үтүөлээх артиһа Г. Ф. Таныгин 75 сааһа.
- 27.01 - Саха республикатын П. А. Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэтэ төрүттэммитэ 35 сыла.

ОЛУННЬУ

- 4.02 - Биологическай наукалар доктордара Ф. Н. Кириллов 90 сааһа.
- 7.02 - СР үтүөлээх учуутала, поэт В. И. Босиков-Босяк 55 сааһа.
- 11.02 - Этнограф В. М. Ионов 150 сааһа (1851-1922).
- 12.02 - Художник, краевед П. В. Попов 115 сааһа (1886-1972).
- 13.02 - Төрөөбүт тыл уонна сурук (письменность) күнэ.
- 13.02 - Суруйааччы В. Н. Егоров-Тумарча 65 сааһа.
- 19.02 - Поэт Ф. Г. Винокуров-Даадар 90 сааһа (1911-1949).
- 23.02 - Саха национальнай байыаннай оскуолата аһыллыбыта 75 сыла.
- 23.02 - Улахан Нерюнгритааҕы таас чох разрезыгар хостооһун саҕаламмыта 25 сыла.
- 23.02 - ЮНЕСКО СР Национальной комитетин тэрийэр сессията ытыллыбыта 10 сыла.
- 29.02 - Суруйааччы, фольклорист И. К. Данилов 85 сааһа (1916-1995).

КУЛУНТУТАР

- 1.03 - Россия культуратын үтүөлээх үлэһитэ, краевед К. Д. Уткин 65 сааһа.
- 6.03 - СР үтүөлээх артиһа, П. А. Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэ лауреата А. А. Попов 55 сааһа (1946-1993).
- 7.03 - Саха сирин чинчийээчи В. Ф. Трошанская 155 сааһа (1846-1900).
- 8.03 - Дьокуускайдаагы тыа хаһаайыстыбатын научнай-чинчийэр институтта аһыллыбыта 45 сыла.
- 12.03 - СР үтүөлээх артиһа, П. А. Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэ лауреата Г. С. Баишев 55 сааһа.
- 17.03 - РФ уонна СР искусстволарын үтүөлээх үлэһитэ, Саха сиригэр магнайгы идэтибит композитор Г. И. Литинскэй 100 сааһа (1901-1985).
- 23.03 - СР үтүөлээх артиһа И. И. Находкин 75 сааһа (1926-1976).
- 28.03 - СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, олонхоһут П. П. Ядрихинскэй-Вадьяла 100 сааһа (1901-1979).
- 31.03 - Нуучча суруйааччыта, тылбаасчыт, СР П. А. Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэтин лауреата В. Н. Федоров 50 сааһа.

МУУСУСТАР

- 1.04 - Аралар күннэрэ.
- 11.04 - РФ уонна СР народнай артистката М. В. Слепцова 85 сааһа (1916-1995).
- 25.04 - Художник-график А. Л. Соргоева 55 сааһа.
- 27.04 - Саха Республикатын күнэ.

ЫАМЫЙА

- 1.05 - Булүүтэҕи краеведческэй музей 80 сыла.
- 1.05 - Суруйааччы, СР Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэтин лауреата Р. Д. Ермолаев-Баҕатаайыскай 70 сааһа.
- 1.05 - Живописец, график И. Д. Корякин 70 сааһа.
- 4.05 - СР искусствотын үтүөлээх үлэһитэ В. Я. Птицын 65 сааһа.
- 5.05 - Филологическай наукалар кандидаттара, литературовед, критик Г. С. Сыромятников 75 сааһа.
- 15.05 - «Бэлэм буол!» хаһыат (биллингитэ «Каскил», «Юность Севера») бастакы нүөмэрэ тахсыбыта 65 сыла.
- 18.05 - Саха литературатын төрүттээчилэриттэн биридэстэрэ, ученай, общественной деятелэ В. В. Никифоров-Күлүмнүүр 135 сааһа (1886-1928).
- 19.05 - ССРС НА чилиэн-корреспондент, биллиилээх геолог, Саха сирин уонна ССРС хотугулуу-илин өттүн сиртэн хостонор баайын маг-

- най арыяаччыта уонна чинчийээччтэ Ю. А. Билибин 100 сааһа (1901-1952).
- 20.05 - Кэмпэндэитэҕи гряде-лечебница аһыллыбыта 80 сыла.
- 22.05 - Юкагир литературатын төрүттээбит суруйааччы Т. И. Спиридонов-Тэки Одулок 95 сааһа (1906-1938).
- 27.05 - Бүтүн Россиятааҕы библиотекалар күннэрэ.
- 27.05 - Бүтүн республикатааҕы сүүрүү күнэ.

БЭСЫЙА

- 1.06 - СР үтүөлээх артистката М. И. Васильева 80 сааһа.
- 5.06 - СР үтүөлээх артистката М. Е. Николаева 65 сааһа.
- 17.06 - СР народнай артистката, П. А. Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэ лауреата Г. М. Кривошапка 85 сааһа.
- 18.06 - РФ, СР үтүөлээх артиһа Ю. Е. Платонов 60 сааһа.
- 21.06 - Ыһыах.
- 22.06 - Ара дойдуну улуу сэриитэ саҕаламмыта 60 сыла.
- 25.06 - Геолого-минералогическай наукалар доктордара И. П. Атласов 100 сааһа.
- 26.06 - Гражданскай сэрии бириэмийэтигэр Илин Сибииргэ партизанскай хамсааһын салайааччыларыттан биридэстэрэ Н. А. Каландаришвили 125 сааһа (1876-1922).
- 30.06 - СР үтүөлээх артиһа А. С. Слепцов 85 сааһа (1916-1992).

ОТЫЙА

- 3.07 - Поэт А. Г. Старостин 55 сааһа.
- 6.07 - Художник, Саха АССР комсомолун бириэмийэтин лауреата Н. А. Павлов 60 сааһа.
- 11.07 - Туспа гражданскай губернатордаах Якутскай уобалас тэриллэбитэ 150 сыла.
- 16.07 - Художник-график Е. М. Шапошников 75 сааһа (1926-1971).
- 18.07 - Саха уезднай дыһалтата үлэтин саҕалаабыта 360 сыла.
- 20.07 - Алданга магнайгы көмүһү сууиар драга үлэһэбитэ 75 сыла.
- 27.07 - Советскай Союз Геройа В. А. Колбунов 90 сааһа.
- 30.07 - Прозаик, драматург А. И. Федоров 75 сааһа (1926-1959).
- 30.07 - «Вичик» Саха национальнай кинигэ кыһата тэриллэбитэ 75 сыла.

АТЫРДЫАХ БЫА

- 8.08 - Дьокуускайга бастакы республикатааҕы норуот үөрэҕиритин сэтэһ аһыллыбыта 70 сыла.
- 9.08 - СР үтүөлээх артиһа А. И. Кузнецов 55 сааһа.
- 9.08 - Журналист И. Е. Иванов-Иван Ороһуунскай 55 сааһа.
- 22.08 - Бастакы губернскай профсоюзтар конференциялара аһыллыбыта 80 сыла.

- 24.08 - Биллиилээх государственной политическай деятель С. З. Борисов 90 сааһа (1911-1999).
- 24.08 - СР үтүөлээх артистката М. Я. Жорницкая 80 сааһа.
- 26.08 - Поэт, литературнай критик А. К. Михайлов 55 сааһа (1946-1994).
- 28.08 - Суруйааччы, журналист Д. П. Афанасьев-Токосов 100 сааһа.

БАЛАҒАНЫЙА

- 6.09 - Сахалартан магнайгы дыахтар суруйааччы, педагогическай үлэ ветерана В. Д. Давыдова 100 сааһа.
- 8.09 - Филологическай наукалар кандидаттара, фольклорист В. В. Илларионов 55 сааһа.
- 9.09 - Дьокуускай куорат күнэ.
- 14.09 - Саха народнай суруйааччыта, Социалистическай үлэ Геройа, СР П. А. Ойуунускай уонна А. Е. Кулаковскай аатынан Государственной бириэмийэлэр лауреаттара Д. К. Сивцев-Суорун Омоллоон 95 сааһа.
- 23.09 - Республикаатааҕы сүүрүү күнэ.
- 24.09 - СР народнай артиһа, П. А. Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэ лауреата В. Д. Антонов 75 сааһа.
- 25.09 - Суруйааччы М. Ф. Догордунов 95 сааһа (1906-1961).
- 27.09 - СР Государственной суверенитетын туһунан декларация ыһыллыбыт күнэ.
- 27.09 - Халыма уонна Лена өрүстэр төрүттэрин икки ардыларыгар таһаҕас таһан устуу 75 сыла.

АЛТЫННЫЙ

- 1.10 - Саха государственной университетта аһыллыбыта 45 сыла.
- 4.10 - РФ уонна РС наукаларын үтүөлээх үлэһитэ, профессор, филологическай наукалар доктордара, саха тылын чинчийээчи, биллиилээх тюрколог Л. Н. Харитонов 100 сааһа (1901-1972).
- 5.10 - Дьокуускайга саҕа икки этээстээх музей уонна библиотека дьиэтэ аһыллыбыта 90 сыла.
- 7.10 - Дьокуускайдаагы телеграф үлэһэбитэ 100 сыла.
- 14.10 - «Чолбон» сурунаал («Хотугу сулус») бастакы нүөмэрэ тахсыбыта 75 сыла.
- 15.10 - Ийэ күнэ.
- 15.10 - Булүү төрдүгэр айылҕа гааһын булбуттара 45 сыла.
- 16.10 - Суруйааччы И. А. Сысолятин 65 сааһа.
- 22.10 - Биологическай наука докторо, профессор, СР наукатын үтүөлээх үлэһитэ И. П. Щербаков 90 сааһа (1911-1998).
- 24.10 - Политическай, партийнай государственной деятель Г. К. Орджоникидзе 115 сааһа (1886-1937).

27.10 - «Тында-Беркамит» тимири суол салаата ууруллубута 25 сыла.

СЭТИННИИ

- 6.11 - Художник, СР искусствотын үтүөлээх үлэһитэ В. Д. Иванов 65 сааһа (1936-1982).
- 7.11 - Сахалартан магнайгы дыахтар ученай О. В. Ионова 90 сааһа (1911-1962).
- 8.11 - Саха тылынан магнайгы литературнай айымны А. Я. Уваровскай «Ахтыллара» тахсыбыта 155 сыла.
- 14.11 - Саха литературатын төрүттээчилэриттэн биридэстэрэ А. И. Софронов 115 сааһа (1886-1935).
- 17.11 - Нуучча географическай обществотун Илин Сибиирдээҕи салаата тэриллэбитэ 150 сыла.
- 23.11 - Поэт, журналист Н. М. Рыкунов 65 сааһа (1936-1995).
- 24.11 - Поэт, тылбаасчыт И. И. Эртюков 85 сааһа (1916-1991).
- 31.11 - РФ үтүөлээх геолога, Социалистическай үлэ Геройа С. С. Каримова 75 сааһа.

АХСЫННЫ

- 8.12 - Советскай Союз Геройа Ф. К. Попов 80 сааһа (1921-1943).
- 12.12 - РФ уонна СР үтүөлээх бырааһа Л. С. Таубер 100 сааһа (1901-1989).
- 18.12 - Суруйааччы, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Н. А. Босиков 70 сааһа.
- 19.12 - Поэт, тылбаасчыт В. Г. Чиряев 90 сааһа (1911-1989).
- 20.12 - Саха Республикатын бастакы Президентэ талыллыбыта 10 сыла.
- 23.12 - РФ уонна СР үтүөлээх бырааһа П. П. Габышев 100 сааһа (1901-1970).
- 28.12 - Саха тылынан магнайгы «Манчаары» хаһыат тахсыбыта 80 сыла.
- 31.12 - Саха народнай художника Л. А. Ким 85 сааһа (1916-1994).

БУ СЫЛГА ТУОЛАР:

- Арктика чинчийээччтэ Д. Я. Лаптев 300 сааһа (1701-1767);
- Бояр уола Семен Ремезов уолаттарынаан оҥорбут «Сибиир чертежнай кинигэтин» 300 сыла;
- Дьокуускайдаагы казак полкката тэриллэбитэ 300 сыла.
- Саха сиригэр магнайгы миссионерскай оскуола тэриллэбитэ 200 сыла;
- О. Н. Бетлингк «О языке якутов» диэн үлэтэ бэчээттэммитэ 150 сыла;
- Сахалартан магнайгы учууталартан биридэстэрэ В. Г. Монастырев 150 сааһа (1851-1914);
- Дьокуускайдаагы таас Николаевскай (Никольскай) таһара дьиэтэ 150 сыла;
- Якутскай уобалаһы салайыы туһунан уураах 150 сыла;
- Үөһээ Булүү, Орто Булүү уонна Сунтарга улустарыгар начальнай оскуола, Өлүкүмэ уокуругун Кыыллаах арыгытыгар начальнай училище аһыллыбыттара 125 сыллара (1876).

И Т Э Б Э Л

Алдьаһы-кээһэни, өлүү-сүтүү, бэйэҕэ тийинни, уоруу-умайы ангардас арыгыттан эрэ буолбатах!
Бу барыта — итэҕэли итэҕэйбэттэн, билбэттэн, сүтэрбиттэн, аанһа ахтыбаттан — Аар Айылда иэстэбилэ буолар! Айылда төттөрү охсуута хас нэһилиэк ахсын күөскэ биллэр буолан иһэр. Ордук элбэхтик итэҕэли олох билбэт, бэлэмэ суох ыччаты түбөһиннэрэр. Орто дойдуга сыгыннах кэлбиһит уонна тугу да тутан илдьэ барбаппыт эбээт. Ол эрэри, Айылырбыт атарах саныыр буолтар. Торо, туюхтан.

- Саха кута-сүрэ кэһиллэбиттэн,
- Сизэр-туом сатарыбытыттан,
- Киһи киһиэхэ кыһамматтаттан, аһынсыбатыттан,
- Ула, дьарык суоһуттан,
- Оһон, эстэн эрэггэ көмөлөһүспэттэн,
- Көрбөх көрүүттэн,
- Сэтэрэһиттэн,
- Хойох хостоһууттан,
- Үөхсэртэн, үгсэртэн,
- Хооннохтоһууттан,
- Эрдэлэспэттэн, махтансыбаттан,
- «Тымныы», тонгуй дыахталлартан,
- «Борон» буолбут эр дьонтон,
- Олохтоһумсууан, араарсыһы арыартан,
- Билсидиһинэн эрэ билгэлэһиттэн,
- Айылданы алдьаттаран,
- Аймахтаһынан эрэ мунурдаһыттан,
- Ыһыаҕы ыспат буолууттан,
- Таннары туура сэргэлэртэн.

Бу барыта холбоһон, абааһылары үөскэтэр. Дьыннэн, Айыһыт сахалары үтүмэн ылыргы омок сыдыааннара

таанах кыстыгы этэнгэ туораабыт, дьоннорун-түмэн, ааспыт дьылга махтанан, кэлэр сылтан көрдөһөн, Айылданы аһаптаһылар-астынарбатылар, үөрдүбүтүлэр-көтүһүтүлэр.

Үөһээ этиллэр хобдох майгылар түмүктэригэр, абааһы аадаҕайбыта илэ көстөр. Уоруу, талааһын, сылаайы бэйэҕэ тийинни, үлэтэ суох буолуу, сытайан туран арыгылааһын, эргэри, өй-санаа эмэхтиитэ — эгэлгэ арааһа. Ону билбэттэҕэ-көрбөтөҕө буолан ааһа хаамабыт, сэтэрэтэн биэрэбит. («Хата, биһигини таарыйбата» дэһэбит дуу, дьэ дөрүттөр, оншук буолбатах, била-көрө сылдьан, эрэйдээх киһиэхэ, туюх эмэ, саатар доробуонньук саҕа туһалаары оҥорботох, эбиһигин ол эрайи сэтэрээн эттэхинэ, бэйэҕэр эргийэрин умнума!).

Бары дьон эттэрэ-хааннара, сүрэхтэрэ-бырдара сиргэ-буорга, бу дойдуга биридэ ананан айыллар. Баара-суоҕа 70-80 сыл. Орто дойдуга ыраастык, сырдыктык сылдыһыт кутусу Айыы Таһара талан ылан үөһэттэн иккистээн ытан орто дойдуну ыраастата сатыаҕа, эмиз 80-70 сыл устата.

Ол кэлиэхтээх кутун, бу билгигин олонор ааспыт олоххун өйдөөбөт уонна хатылаабат. Киһи сып-сырдык, ып-ыраас буолан, кып-кыра кыһылы оҥордо бэриллэн төрүөҕэ. Ааспыт олох-

ортортоон айар. Атын Улуу улустар ууруу-астынар диэн этэр. Өбүгэлэрбит өйдөрө өлүө суохтаахтар. Ол тынан баран, Хамаҕаттаҕа ыһыах ырыата ылламма-таҕа икки төгүл хатыллана. Уһун, кытылаан.

хор илдэ сылдыһыт инчэҕэй этиг-сииниг барархан быдан үйэлэргэ быралыйар ғына бараахтыа, онтон харанарбыт хара кут-сүр, ыраастамматтаһына, сырдаабатаһына, аллара диэки, иккистээн төннүбэтти түһэрин бэйэҕит да билэҕит.

Саҕа сырдык Үйэ саҕа сылыгар элбэх сылларга мунньулан кэлбит абааһылар мунньахтара тохтуох тустаах, тохтотор кэм кэллэ! Эбэтэр Аар Айылда Айылыларын күөстөрүнөн тохтоһорун кэтэһэбит дуу. Үарахан буолаарай. Арыһын ама-тык аастын диэн, бу эриллэн тахсан иһэр, дыааттаах, хара дьайдаах эриэн үөн моонһун Саҕа Үйэ, Саҕа Сыл Үрүн үөнэ устэ эрийэригэр этэбит! Харатын хайыттан, хайа хаамтын! Хара халлаантан хайа суруйан түспүт Хаарыан Хамаҕаттам хамаҕа дьонугар, сиригэр-уотугар Аар Айылда, Хотой Айыы холоруга аны коммотун! Домм!

Хамаҕаттаҕа сырдык Айылылар ыраас сандаархай мичээрдэрэ сыдыаайар буолар кэмнэрэ кэлиэрэ!
Ити үөһэ этиллэр куһаҕан быһыылар итэҕэллэрэ тэһэн, салгын кэриэтэ буолан, уку-суку устан, буккуллан-тэкиллэн эрэр дьону туһанан, аһаҕас сирдэрин булан, абааһылар кэриилээн кэрийэн, хара дьайы хаамтаран киллэрэн, кылгас үйэлиир хамсаныылара буолар. Маны барытын быһыаҕа — итэҕэл! Бэйэбит Сахабыт сирин төрүт итэҕэлин туһунуу. Итэҕэлгэ кирири — бу харанаттан сырдык кириһиҕа айан! Саҕа сылтан саҕалаан сахаларга Саҕа Үйэ сандаарар сарыала иһэринэн, омок олохтот оҥдоһуура уурайдын! Ону олохтуур оҥолор, оһонноттор, оройгутугар оҥустаран, ылыһан ыспаран ылыһыктыыр кэмнит кэллэ! Кыһайын-хотун!

Айылда ыйыт ылыһыҥ таба тайанан, таарымтаҕытыгар түбөһиннэрэн, тылгыт-ескүт, өйгүт-санааҕыт сайынныт!
Саҕа Үйэ сылыгар элбэх саҕа өрүттэр кириһиттэрэ, элбэх быһаарыллыбатах боппуруостар (проблемалар) быһаарыллыахтара, үчүгэй сүүрээниэр үксүөхтэрэ, Айылда күүһүнүн өй-санаа ырааһырыта саҕаланна. Ыраастанын, сыһаанын тын көннөрүнүт! Бары ыччаты, оҥолору, орто дьону, кырдыа-астары, бу сырдык сүүрээни сөпкө дьонуннаахтык көрсөллөрүгэр түстүүбүт! Үгүөнү үгүөрүтүт!

Махсыһын ХАРАТААЛА,
Хамаҕатта

Күндү киһибитигэр кэлэр саҥа үйэ кэрэни, үтүнү, дьолу-соргуну баҕарабыт!

Көбөкөнтөн, Намтан Рехлясовтар

Оҕобун, сизммитин, племянникпын **АЛЕКСЕЕВ СЭ-МЭНЧИГИ** 4 сааскын томточчу туолбуккунан итиитик-истинник эҕэрдэлиибит! Баҕарабыт эйиэхэ үтүө-мааны майгылаах, доруобай, үөрэхтээх, биһигини үөрдэр киһи буола улаатаргар.

Ийэн, эбээн, эһээн, Попоовтар

Күндү аҕабытын, эһэбитин, хос эһэбитин тыыл уонна үлэ ветеранын потребкооперация туйгунун **СТАРОСТИН ЕГОР ПЕТРОВИЧ** 80 сааскын туолбуккунан, эдьийбит Яна Егоровна төрөөбүт күнгүнэн ис сүрэхпиттэн эҕэрдэлиибит.

Баҕарабыт эйиэхэ уһун ологу, мэлдьи кэхтибэт доруобуйаны уонна сир үрдүгэр баар бары кэрэни, үчүгэйи.

Оболорук, кийииттэриг, күтүөттэриг, сизинэриг уонна хос сизинэриг

Күндүтүк саныыр ийэбитин, эбэбитин, үлэ, тыыл ветеранын I Хомустаах нэһилиэгин олохтообун **ОХЛОПКОВА АННА МИХАЙЛОВНА** 75 сааскын туолбут юбилейдаах күнгүнэн ис сүрэхпиттэн эҕэрдэлиибит! Биһиги туспутугар ахсаабат кыһамньыгы, көмөбүн, олох суолугар киллэрбит үтүөбүн мэлдьи өйдүүбүт, барҕа махталбытын тиэрдэбит.

Чэгиэн-чэбдик, доруобай, кырдыары, ыалдыары билиммэккэ, өссө уһундук, дьоллоохтук олороргор баҕарабыт.

Сизинэриг, оболорук, кийииттэриг, күтүөттэриг

Убаастабыллаах **ВЕРА НИКОЛАЕВНА АММОСОВАНА** 50 сааскын туолар үөрүүлээх үбүлүөйгүнэн истинник эҕэрдэлиибит.

Эн, Аммосов аатынан совхоз, СПК бухгалтерынан уһун кэмгэ үлэлээбит бириэмэҕэр, бэйэн нэһилиэгин иннигэр энкилэ суох, үтүө суобастаахтык, бары билигин-көрүүгүн, сыраҕын биэрэн туран үлэлээбиккин биһиги үрдүктүк сыаналыбыт.

Күн сиригэр бары үтүнү-кэрэни, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьоллоох уһун ологу баҕарабыт!

Эҕэрдэни кытта Максим Аммосов аатынан СПК коллектива

Таптыр кэргэммин, күнү көрдөрбүт күндү ийэбитин, эбэбитин, хос эбэбитин **АННА ИВАНОВНА ТИХОНОВА** 70 сааскын туолар бэлиэ күнгүнэн, Саҥа үйэ Саҥа дьылынан ис сүрэхпиттэн истинник эҕэрдэлиибит.

Биһиги туспутугар ахсаабат кыһамньын, көмөнү, үтүө сыһыанын, муударай субэн иһин барҕа махталбытын тиэрдэбит. Күндү киһибитигэр дьол-соргу доруоһу оллаах, сизин мичээрэ аргыстаах уһун ологу, кытаанах доруобуйаны, барыбытын үөрдөн өссө уһундук олороргор, кырдыары кыйдаан дьон-сэргэ ытыктабылыгар уйдаран мэлдьи үөрэ-көтө сылдьаргар баҕарабыт.

Эҕэрдэни кытта кэргэнниг, кыргыттарыг, күтүөттэриг, сизинэриг, хос сизинэриг

Убаастабыллаах **АЛЬБЕРТ НИКОЛАЕВИЧ**, Эйиҥин Нам улуунун кырдыаҕастар интернат дьаалэригэр олорооччулар улуус баһылыгынан быбардаммыкынан, саҥа 2001 сылынан, 21-с үйэҥин, үс тыһыынча сыл саҕаланытынан ис сүрэхпиттэн эҕэрдэлиибит.

Эн түбүктээх үлэҕэр дьонун ситиһиһилэри, тус олохтор дьолу-соргуну баҕарабыт, алгыспытын аныыбыт. Эдэр эрчимгин, күүскүн-уоххун Намын дьонун олоһун-дьаһаҕын тупсарыһа уураргар эрэнэбит.

Милых подруг по студенчеству — Гутю **СТРУЧКОВУ**, Алю **ЯКОВЛЕВУ**, друзей по книжному братству — Зою **Ивановну**, Любовь **Егоровну**, Матрону **Петровну**, Ириңу **Яковлевну**, Любовь **Николаевну** и дорогих коллег, подруг **Марию Семеновну**, Венеру **Никитичну**, Екатерину **Георгиевну**, Зарему **Романовну**, Софию **Дмитриевну**, Марию **Михайловну**, Любовь **Семеновну**, Екатерину **Николаевну**, Веру **Николаевну** сердечно поздравляю с 2001 годом, с новым тысячелетием!

Пусть жизнь вам улыбнется, Взмахнув крылом удачи! Пусть будет год счастливым И радостным для всех!

Искренне ваша Марина

УВАЖАЕМАЯ МАТРЕНА ВАСИЛЬЕВНА!

Совет ветеранов (пенсионеров) войны, труда, Вооруженных Сил и правоохранительных органов Республики Саха (Якутия) сердечно поздравляет Вас, в Вашем лице всех ветеранов улуса, с наступающим новым годом, годом начала нового тысячелетия!

Пусть наступающий новый год принесет Вам новых достижений в дело защиты интересов ветеранов, новых радостей в личной жизни каждого ветерана улуса!

Желаем всем большого человеческого счастья, успехов в труде и в воспитании молодежи на лучших традициях старшего поколения, мира и благополучия в семье, крепкого здоровья, активного долголетия!

Совет ветеранов РС

Нам улуунун дьаһалтата Саха республикатын Сиргэ госкомитетын председателин солбуйааччы **АЛЕКСЕЙ ДМИТРИЕВИЧ ПОПОВКА** «Российской Федерация Бочуоттаах землеустроителэ» аат ингариллибитинэн истинник эҕэрдэлиир уонна үүнэр үйэҕэ өссө үрдүк таһаарылаах үлэни, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьиз кэргэнигэр дьолу-соргуну баҕарар.

Нам улуунун дьаһалтата

Күндүтүк саныыр, ытыктыр, убаастыр убайбытын **ЕГОР ПАВЛОВИЧ РЕХЛЯСОВЫ** 65 сааскын туолар ытык-бэлиэ күнгүнэн итиитик - истинник эҕэрдэлиибит!

Эйиэхэ кырдыгы кыттыспатын, ыарыы малласпатын, дьизин өрүү үөрүү эрэ толордун дьиз алгыспытын тиэрдэбит!

РЕДАКТОР СОЛБ. Г.К.ЭВЕРСТОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; “НАМ” ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Төрийөн таһаарааччылар: СР Правительства, Нам улуунун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туйунан РФ Сокуоннарын тугууну контуруоллуур уонна регистрациалыыр РФ бөчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрацилламмыт нүөмэрэ — Я 0085.
Сурукка ааккытын-суолутун, үлэҕитин, дьизэҕит аадырыһын чопчу ыйыҥ.
Автор этэрэ хаһыат санаатыннын мэлдьи биһир буолбат.
“ЭНСИЭЛИ” - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Талылына уонна таҥылына “Энсиэли” хаһыат редакционной-издательской систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бөчөөттөннэ, Орджоникидзе уул. 38.
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бөчөөт. лийс.
Индекс — 54889. Тираһа — 2226
Бөчөөккэ илии баттанна — 12:00 ч.29.12. 2000
Сахаһын №-рэ — 153

ДОРООБО, УҦУС ТЫҦЫНЧА!

Саҥа үйэ, саҥа күнү, Саҥа дьылым саҕалаата. Тыһыынчалар кирбиһилэрин Тыл талбытынан саататта.

Кэлэр күнү-дьылы аахсан Балиэтибит ээ араастаан. Кини оһно кыһаллыбат, Билэ-көрө да сатаабат

Үөрэн бөбө көрсөөхтүүгүн - Үөмэ чугаһыыр өлүүгүн. Кэмкэрдии билэҕиз онук Кэрээнэ суох кэлэр курдук

Икки тыһыынча далыттан Тыһынаах ордон төлө куотан, Арахса уонна көрүһэ Икки ардыгар турабын.

Быраһаай иккис тыһыынчам, Этэнгэ сылдыбыт үйөм. Билэр - билбэт таптыыр дьонум, Эһим дэһиспит олобум.

Дорообо уһус тыһыынча, Үүммүт сүүрбэ биһирс үйэ. Уһус тыһыынча дьонобут, Доҕоор, кырдыга дьоллоохтук.

Тыһыынчалары бүк баттаан Ат тыһан айаннаан, Астыктык саҕаттан олоҕор, Алгыстаах чороонгун толор.

Чөл олохтоох дьон олобо Чахчы хайаан да уһоҕа. Экчи дьэммит эрэнэрибиз Эттэн - сиинтэн этээхтибиз.

Кини аймах ситиһинтэ, - Кини билитэ - көрүүтэ Үүнэр үйэбит буолуохтун. Үтүө санаам туругурдун!

И.ЕЛИСЕЕВ - УСХААН, Нам селота

ДОРОГИЕ РЕВЯТА, ДОБРО ПОЖАЛОВАТЬ НА КИНОФЕСТИВАЛЬ «СКАЗКА»

На Большом экране вас ждут самые лучшие Сказки из Золотого кинофонда:

- 3 января «Аленький цветочек» нач. - 12,15
- 4 января «Огонь, вода и медные трубы» нач. - 12,15
- 5 января «Василиса Прекрасная» нач. - 12,15
- 6 января «Руслан и Людмила» 2 серии нач. - 12,16
- 7 января «Дружок веселого бесенка» нач. 12,15
- 8 января «Лапландские сказки» нач. 12,15

Во время кинофестиваля работает детское кафе «Сладкоежка».

СКАЗКА ЖДЕТ ВАС В КИНОТЕАТРЕ «САРДАН»!

Күндүтүк саныыр кэргэним, тапталдаах эһэбит АМАНАТОВ АЛЕКСЕЙ ЕГОРОВИЧ бу дьыл ахсынньы 26 күнүгэр ыарахан ыарыһтан быстыбытынан аймахтарбытыгар, билэр дьоммутугар дирингик курутууан туран иһитинэрэбит. Кэргэнэ, оболоро, сизинэра.	Күндү балтыбытыгар Румянцева Марианна Иинокентьевна, оболорулар Игорьга, Кешикка, кыра Дончикка кини таптыыр кэргэнэ, абалара АМАНАТОВ АЛЕКСЕЙ ЕГОРОВИЧ б.д. ахсынньы 26 күнүгэр өлбүтүнэн диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Румянцевтар	
Кийиһипитигэр Румянцева М.И. оболорулар, сизинэригэр кэргэнэ, абалара, эһэлэрэ биһиги тапталдаах бырааппыт, убайбыт АМАНАТОВ АЛЕКСЕЙ ЕГОРОВИЧ хомолтолоохтук ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн кутурбаммытын тиэрдэбит. Эдьийдэрэ, балта, аймахтара	Оскуолага биһиргэ үөрэммит табаарыспыт Алевша Аманатов тапталдаах аҕата АМАНАТОВ АЛЕКСЕЙ ЕГОРОВИЧ б.д. ахсынньы 26 күнүгэр ыарахан ыарыһтан ылдыан өлбүтүнэн диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. 1996 сыл 11"а" кылаас выпускниктара уонна кылаас салайааччыта	
Күндү дьүөгэбитигэр Румянцева Марианна уонна оболорулар тапталдаах кэргэнэ, абалара АМАНАТОВ АЛЕКСЕЙ ЕГОРОВИЧ адэр сааһыгар хомолтолоохтук өлбүтүнэн диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Биһиргэ үөрэммиттэра, дьүөгэлэрэ.	Улуус социальнай кэмүскүлгэ отдела, ветеранарын совета Аҕа дойдугу Улуу сэриитин актыбыһыан кыттылааҕа, финансовая үлэ ветерана, Саха республикатын нуруот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ НОГОВИЦЫН ГЕОРГИЙ НИКИФОРОВИЧ өлбүтүнэн кэргэнигэр, оболорулар, сизинэригэр, аймах-билэ дьонноругар, добогторугар диринг кутурбаммытын тиэрдэллэр.	Выражаем глубокое соболезнование Людмиле Георгиевне и Иинокентию Игнатьевичу Гаврилевых детям и внукам по поводу кончины после тяжелой болезни любимого отца, делушки, прадедушки ветерана ВОВ, заслуженного работника хозяйства НОГОВИЦЫНА ГЕОРГИЯ НИКИФОРОВИЧА Шестаковы, Санниковы